

INFOBULLETIN

Nadačního fondu obětem holocaustu
DUBEN 2013

jom ha-Šoa

יום השואה

Den vzpomínání
na oběti holocaustu

8|4|2013|14–17 hodin

náměstí Míro v Praze

Pesach kašer ve-sameach, přejeme Vám veselé svátky a hezké jaro! Nadační fond obětem holocaustu v letošním roce podporuje více než 110 projektů. Naši podporu tradičně získaly projekty zejména židovských obcí, které pečují o přeživší šoa. Starost o přeživší je naším hlavním posláním, stejně tak závazek, že učiníme vše proto, aby se „nezapomnělo“. V programu Připomínka jsme letos rozdělili rovný milion korun mezi vzdělávací projekty. Přednost získali osvědčení vzdělavatelé a projekty, které sami přeživší realizují: zájezdy českých škol do Památníku Terezín Terezínské iniciativy a putovní výstava MÍSTA SMRTI, UTRPENÍ A HRDINSTVÍ Historické skupiny Osvětim. Těší nás, že se podílíme na vydání publikace KŘIŠTÁLOVÁ NOC Severočeského muzea v Liberci, knihy LÉTA ŽALU A STRASTI Městské knihovny Kolín, knihy ŽIVOTY EGYPTA Evy Erbenové a Markéty Mališové a českém překladu knihy významného židovského myslitele Emila Fackenheimy GOD'S PRESENCE IN HISTORY. O těchto i dalších projektech se dočtete v následujících bulletiněch.

Rok se s rokem sešel a dne 8. dubna od 14 do 17 hodin pořádáme společně s Institutem Terezínské iniciativy veřejné čtení jmen obětí holocaustu na pražském náměstí Míru. Záštitu převzali ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg, primátor hl. m. Prahy Bohuslav Svoboda a velvyslanec Státu Izrael Yakov Levy. Tento rok si připomínáme 70. výročí povstání ve varšavském ghettu. Přijďte opět společně s námi uctít památku obětí šoa.

Marta Malá, ředitelka

InfoBulletin vydává Nadační fond obětem holocaustu jako informační periodikum určené partnerským organizacím a žadatelům o nadační příspěvek. Adresa kanceláře: Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2. Telefon: 224 261 615, 224 261 573, fax: 224 262 563. E-mail: info@fondholocaust.cz. Internet: www.fondholocaust.cz. Bulletin zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod ev. číslem MK ČR E 16905. Kontakty: Marta Malá, ředitelka: mala@fondholocaust.cz, 224 261 615 • Andrea Fictumová, koordinátorka programů Péče, Připomínka, Budoucnost: fictumova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Ester Karasová, finanční manažerka: karasova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Tereza Váňová, odborná pracovnice: vanova.terez@gmail.com.

Z obsahu čísla

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Druhá generace po holocaustu, 2. část	3
Vzdělávací seminář	3
Práce s rodinou	3
Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti: Projev Petra Papouška, předsedy Federace židovských obcí v České republice	4

PROGRAM PÉČE

Sociální, zdravotní a psychologická péče pro oběti nacismu, resp. holocaustu v České republice, projekt podpořený nadací Erinnerung, Verantwortung und Zukunft.8

PROGRAM OBNOVA

Deset hvězd	10
Likér Praděd a občanské sdružení Krnovská synagoga	12
Symbolika židovských náhrobků: Koruna Tóry – Keter Tora	15

PŘÍBĚH

Příběh Marty Kottové	16
----------------------------	----

INFO

Institut Terezínské iniciativy v roce 2013	18
Projekt Naši nebo cizí?	19

POZVÁNKA

2. ročník festivalu Mažif	20
---------------------------------	----

INFO

Kalendář námi podpořených akcí, duben–srpen 2013	22
--	----

DRUHÁ GENERACE PO HOLOCAUSTU, 2. ČÁST

V polovině ledna jsme připravili další odborné setkání pro sociální a zdravotní pracovníky z židovských obcí, kteří pečují o přeživší holocaust. I tentokrát tématem, které se věnovalo péči o druhou generaci, provázely psychoterapeutky Rafael Institutu paní Helena Klímová a Věra Roubalová.

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘ

Dne 12. února jsme uspořádali další díl seriálu seminářů pro zaměstnance židovských a partnerských organizací. Tématem byl tentokrát „Izrael“. S přednáškami vystoupili koordinátor večerních vzdělávacích programů Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze Aleš Weiss (Stát Izrael v židovské náboženské tradici), odbornice na Blízký východ Irena Kalhousová (Současná situace na Blízkém východě a její příčiny) a učitel a architekt Daniel Ziss (Falafel – náboženské, etnické, politické a kulturní sektory ve společnosti mezi Jordánem a mořem). Výtěžek semináře, získaný ze vstupného, bude věnován na náš benefiční koncert.

PRÁCE S RODINOU, POSLEDNÍ SEMINÁŘ

Zatím poslední seminář z oblasti péče o přeživší holocaust se konal 14. března 2013 v prostorách Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP. Seminář vedla klinická psycholožka a poradkyně pro rodinu PhDr. Hana Vyhňálková, která pohovořila o rodině a práci sociálního pracovníka.

Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti

Dne 25. ledna 2013 jsme společně s Federací židovských obcí v ČR uspořádali tradiční setkání přeživších holocaustu se zástupci státní správy, židovských organizací a velvyslanci v Senátu PČR. Nad letošním setkáním převzali záštitu předseda Senátu Milan Štěch a předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslava Němcová. K naší radosti do Senátu i přes mrazivé počasí dorazily desítky přeživších. Shodou okolností se tento den konalo 2. kolo prezidentské volby, a tak velké pozdvižení způsobila přítomnost jednoho z kandidátů pana Karla Schwarzenberga, se kterým se chtěl téměř každý pozdravit. Děkujeme FŽO za spolupráci a přinášíme vám projev jejího nového předsedy pana Petra Papouška a pro přiblížení atmosféry fotografie Karla Cudlína.

Projev Petra Papouška předsedy Federace židovských obcí v ČR

Vážené dámy, vážení pánové, při takových příležitostech jako je dnes, se obvykle připomínají miliony obětí druhé světové války. Zvěrstva spáchaná nacistickým režimem, koncentrační tábory, plynové komory. Mluvíme o tom, že je třeba si tyto události připomínat, abychom nezapomněli a nic podobného se již neopakovalo. Rád bych v tuto chvíli na půdě Senátu Parlamentu ČR připomněl jeden zapomenutý příběh z milionů ostatních.

Jedná se o příběh Yelly Kubáلكové, jejího manžela Antonína a syna Petra.

Yella Kubáلكová se narodila v polském Bílsku 15. června 1910 do židovské rodiny obchodníka Richarda Glücklicha a jeho ženy Sidi. Zde absolvovala střední školu. 29. dubna 1929 složila v Opavě s úspěchem zkoušku, která ji opravňovala vyučovat francouzštinu na školách.

Její budoucí manžel Antonín Kubálek, narozený 8. ledna 1909 v Olomouci-Pavlovicích, ab-

Předsednický stůl

Karel Schwarzenberg v obležení žen

solveroval v roce 1928 hoteliérskou školu v Grenoblu s francouzským vyučovacím jazykem. Oběma budoucím manželům byl společný zájem o francouzštinu, která sehrála zřejmě roli i při jejich seznámení. Jejich syn Petr vzpomíná: „Tatínek kdysi vyprávěl, že šel ve Vídni po ulici a uviděl za výkladem ručně malovaný plakát s nabídkou kurzů francouzštiny a upozorněním, že se přijímají noví žáci. Na plakátu ho vedle obsahu zaujalo jeho výtvarné provedení, on sám rád kreslil. Neváhal a vstoupil do domu, aby zjistil, kdo je autorem plakátu. Tak se seznámil s mou maminkou, Yellou Glücklichovou.“ Kdy se toto setkání uskutečnilo, Petr Kubálek neví. Jisté je, že 14. dubna 1936 se Antonín a Yella vzali. Svatbu měli na magistrátu ve Vídni. Zvolili civilní sňatek, protože je dělila příslušnost k církvím, Yella byla židovského, Antonín římsko-katolického vyznání. Oba novomanželé měli v době sňatku československé státní občanství a bydleli v Paffrathgasse 6, Wien. Z Vídně se novomanželé brzy přestěhovali do Jáchymova. Antonín zde pracoval jako volontér v lázeňském hotelu Radium Palace, aby se seznámil s jeho provozem a naučil se vést takový podnik. Život

v Jáchymově byl pro ně idylický, nezatížený starostmi. Již v roce 1937 se mladí Kubálkovi přestěhovali do Moravské Ostravy – Vítkovic. Antonín dostal lukrativní nabídku ujmout se správy Závodního hotelu Vítkovického horního a hutního těžířstva. K spokojenosti manželů Kubálkových přispělo i to, že Yella po čase otěhotněla. Na dítě se oba těšili. Stín na jejich životy vrhlo zhoršení vztahů Čechů a sudetských Němců a následné události. Když se blížil termín Yellina porodu, manželé Kubálkovi se dohodli, že dítě bude pokřtěno. Yella proto 28. listopadu 1938 podala na Okresním úřadě v Moravské Ostravě oznámení, že vystupuje z židovské církve a zůstává bez náboženského vyznání. K tomu rozhodnutí jistě přispěla Mnichovská dohoda ze září 1938, zhoršující se postavení Židů a nejistá budoucnost.

7. prosince 1938 se Kubálkům narodil syn Petr. Nedlouho po nacistické okupaci Čech a Moravy, 29. dubna 1939, se Antonín Kubálek s rodinou přestěhoval k otci do Olomouce, do bytu v hostinci Na Špici. V závodním hotelu rozvázal pracovní poměr až k 30. červnu 1939. Z místa sice odešel po vzájemné dohodě se za-

městnavatelem, skutečným důvodem však bylo manželství s Židovkou. 1. srpna 1939, po smrti otce, se Antonín Kubálek ujal hostince Na Špici v Olomouci.

Život ve smíšeném manželství začal být v roce 1940 stále problematičtější. Yella převzala iniciativu a v březnu 1940 se odjela do Prahy informovat, co udělat, aby ochránila své dítě. Dostalo se jí rady, aby se rozvedla, že tak nejlépe svého muže a především Petra ušetří nepřijemností. Antonín Kubálek souhlasil. Krajský soud v Olomouci manžele rozloučil 10. dubna 1940 „bez viny stran“. Důvodem žaloby uváděným pro

chováno smíšené manželství rodičů. Pokus o obnovení jejich manželství již nebyl povolen. 9. září 1941 se Yella přestěhovala i s Petrem ke starší židovské kamarádce Anděle Wesselé do Nádražní ulice 28. Petr tam žil se svou maminkou až do 22. dubna 1942, kdy si ho jeho otec vzal k sobě do bytu v hostinci Na Špici. Na policejní přihlášce měl Petr Kubálek sice uvedeno v příslušné rubrice, že je katolík, ale protektorátní policejní přihláška byla označena červeným razítkem s písmenem J (Jude). Rovněž v kolonce „Jude?“ byla vepsána odpověď „ja“. Tou dobou Yella obdržela předvolání do olomouckého transportu Židů do Terezína. Na seřadišti Židů ve škole v Hálkové ulici odešla Yella s Andělou Wesselou a odjela 30. 6. 1942 transportem AAg do Terezína. V Terezíně se setkala se svojí sestrou Lise, která před transportem žila v Praze.

Bohužel ani ne 14 dnů po příjezdu Yelly do Terezína obdržela Lisa předvolání do transportu dále na východ. Yella nechtěla svou sestru opustit a přihlásila se dobrovolně také. 14. 7. 1942 obě nastoupily do transportu AAX z Terezína do Malého Trostince. Z následujících prvních tří dnů transportu se zachovaly tři dopisy, které Yella vyhodila z dobytčího vagonu. Jako zázrakem se dostaly k adresátovi a my si je můžeme dnes přečíst:

„Moji milí! Právě odjíždíme z T. a jsme na cestě do P. Přesné místo určení neznáme. Jede Yela, Lise, Anděla, dr. Spitzer. Inge je v pořádku a dobré myslí. Setkala se s příbuzným, který jí velice pomáhá. Zůstává v T., a bude pracovat jako pečovatelka u dětí. V T. je stravování dobré a Inge tam zůstává jako míšenka. Zvykla si už a ve svém příbuzném má velkou oporu. Weinb. také zůstávají v T. a taky se o Inge postarají. Opravdu si nedělejte starosti. My jsme bohužel museli pryč. Máme s sebou všechny svetry, punčochy a šaty. Pozdravujte srdečně mého P. Kěž nám Bůh pomůže. Mnoho polibků, moji nejdražší! Vaše vás milující Y.“

Na druhou stranu dopisu z cesty z Terezína do Malého Trostince, psaného 14. července 1942, v den vypravení transportu AAX, Yella připsala: „Vyhodím tento dopis z vlaku a doufám, že se

Petr Kubálek se svou dcerou

potřeby soudního jednání byl vzájemný „nepřekonatelný odpor“, uvádí se v rozsudku. Ten spolu s odcizením „způsobila zejména ta okolnost, že žalobce jest árijec, kdežto žalovaná jest původem úplná židovka, nyní bez náboženského vyznání“. Aby bylo podání žaloby o rozlukou důvěryhodné, odstěhovala se Yella před rozlukou do domu v Komenského ulici 22, ke vzdálené příbuzné. Za manželem a synem však odtud docházela. Poté, co rozsudek nabyl právní moci, se kontakt mezi rozloučenými manželi musel omezit. Syna Petra si vzala Yella k sobě, s bývalým manželem se stýkala tajně. Brzy se však ukázalo, že rozluka, která měla především uchránit malého Petra, nesplnila účel. Petr by býval v té době lépe chráněn, kdyby zůstalo za-

k vám dostane, moji nejdražší. Právě jsme projeli Chocní. Je kolem 5 hod. ráno. Spala jsem na zemi a teď jsem uvolnila místo Lise. Jsme zdraví, a tak se dá hodně vydržet. Štěstí, že jsme pohromadě. Ještě jednou a znovu líbám, můj P!"

Yella s Andělou a sestrou byly na cestě do Polska několik dní. V druhém dni cesty, 15. července, píše dopis Anděla:

„15. VII. 42 Drahý Petře! Maminka s tetou Lise jsou na cestě do P. Vesty a punčochy mají u sebe. Bůh nám pomůže dále. Vlak je přeplněný. Spaly jsme také na zemi. Jinak jsme šťastny, že jsme spolu. Líbám, líbám, líbám.“

Poslední dopis z 16. července je adresován opět synovi Petrovi. Rád bych ho nyní přečetl v originále z původního dokumentu:

„Čtvrtek, večer 16. VII. Můj zlatý Petře! Jsme zdravé. Ještě na cestě. Polibky, polibky polibky, Yela + Lise + Anděla. Ještě jednou polibky. Objímám Tě, můj dobrý, zlatý chlapče. Zůstaň zdrav! Tvoje máma. Tvoje máma!“

Dopis má pečlivou úpravu, je psán s rozmyslem, klidně, až na zopakovaná poslední slova: „Deine Mama!“ Je to poslední dopis Yelly Kubákové, dopis na rozloučenou, před násilnou smrtí.

Antonín Kubálek zůstal v Olomouci se synem Petrem sám. V březnu 1943 přišla další rána ve formě předvolání Petra na Úřad velitele bezpečnostní policie a SD v Praze. Od té chvíle se Antonín rozhodl svého syna ukrývat, a to se dařilo až do konce války.

Petr Papoušek a Jaroslav Kraus

Jsem velice rád, že adresát citovaných dopisů Petr Kubálek se po dlouhých letech navrátil ke kořenům své maminky a může tu být dnes s námi.

Dámy a pánové, v návaznosti na tento příběh bych nás všechny vyzval, abychom byli vždy aktivní proti myšlenkám, které se snaží zlehčovat naši historii. Proti myšlenkám, které potlačují právo jedince na lidskou důstojnost, svobodu náboženského vyznání. Proti myšlenkám, které jsou skryté rasistické a degradují naši společnost.

Je třeba, aby politici představitelé na všech úrovních nesklouzávali k jednoduchým řešením a jejich symbolům. Jedním z důkazů tohoto problému je například právě zakončená volební kampaň. Ne všichni jsme hrdinové, ale můžeme se pokusit jimi být.

Děkuji za pozornost.

Pohled do sálu, v popředí paní Helga Hošková

Sociální, zdravotní a psychologická péče pro oběti nacismu, resp. holocaustu v České republice

Projekt podpořený nadací Erinnerung, Verantwortung und Zukunft

Máme za sebou první rok dvouletého projektu zaměřeného na zkvalitnění života obětí nacismu, zejména holocaustu. Projekt se skládá ze dvou hlavních částí. První část je přímá péče o oběti nacismu, zejména holocaustu a druhá část je zaměřena na proplácení léků, potravinových doplňků, zdravotních pomůcek a příspěvků na léčebnou a preventivní péči pro oběti nacismu.

PŘÍMÁ PÉČE O OBĚTI NACISMU

V pěti židovských obcích, konkrétně v Olomouci, Karlových Varech, Teplicích, Děčíně a Plzni jsme, díky podpoře nadace EVZ, částečně financovali mzdy sociálních pracovníků, kteří se starají o své klienty, oběti holocaustu. Tito pracovníci poskytují profesionální sociální poradenství a služby, zprostředkovávají pečovatelské a zdravotnické služby (rehabilitace, asistence, ergoterapie, cvičení, mezigenerační kontakty a rekondiční pobyty) dle konkrétních potřeb klientů. Všechny židovské obce mají své služby registrovány dle zákona o sociálních službách a při jejich

Foto: Veronika Čábelková

výkonu jsou vázány standardy sociálních služeb. Důležité je zmínit, že ve všech židovských obcích jsou služby poskytovány klientům dle jejich aktuálních potřeb, někteří klienti využívají služeb pravidelně a někteří nárazově podle zhoršení stavu a dalších faktorů. Počty klientů jsou kolísavé, bohužel klienti umírají a naopak někdy se objeví další zájemci o služby. Dále byla podpora nadace EVZ využita na rekondiční pobyty pro klienty Židovské obce v Praze. Celkem byly podpořeny tři rekondiční pobyty, kterých se účastnilo čtyřia padesát klientů.

Z této části projektu byly také podpořeny psychoterapie pro klienty z první generace a jejich rodiny. Tito lidé, v důsledku jejich životní zkušenosti z koncentračních táborů, trpí posttraumatickým syndromem a různými dalšími psychickými problémy. Psychoterapie jim pomáhají se s touto negativní zkušeností lépe vyrovnat. Psychoterapie, které poskytuje Rafael Institut, probíhaly jak individuální, tak skupinovou formou. Celkem se za rok 2012 realizovalo 243 hodin individuálních terapií pro třicet čtyři klientů. Skupinové terapie probíhaly pravidelně jednou týdně po dobu dvou hodin (celkem 104 hodin ročně) pro první skupinu, která má 10 klientů a pro druhou skupinu probíhaly jedenkrát

za šest týdnů čtyři hodiny (celkem ročně 36 hodin) a účastní se jich pět až šest klientů. Celkem v Rafael Institutu působí 20 až 25 profesionálních psychoterapeutů.

PROPLÁCENÍ LÉKŮ, POTRAVINOVÝCH DOPLŇKŮ, ZDRAVOTNÍCH POMŮCEK, PŘÍSPĚVKŮ NA LÉČEBNOU A PREVENTIVNÍ PÉČI PRO OBĚTI NACISMU

Druhá část projektu byla zaměřena na finanční pomoc, konkrétně na úhradu léků, potravinových doplňků, zdravotních pomůcek a příspěvků na léčebnou a preventivní péči o žijící oběti nacistické perzekuce, jako jsou vězňové koncentračních táborů a ghett, ukrývané děti, vojáci a odbojáři, tzv. Wintonovy děti, nežidovští partneři, kteří žili v tzv. smíšeném manželství během druhé světové války, vlastníci ocenění Spravedliví mezi národy.

Díky projektu pečujeme celkem o 204 klientů, 368 klientům jsme mohli uhradit část nákladů na léky, zdravotní pomůcky, léčebnou nebo preventivní péči a 50 klientů se účastnilo skupinových anebo individuálních psychoterapií.

■ af

Deset hvězd

Název 10 HVĚZD se již nově vžil pro rozsáhlý projekt REVITALIZACE ŽIDOVSKÝCH PAMÁTEK V ČESKÉ REPUBLICE, který pod Federací židovských obcí v ČR běží od dubna 2010 a v letošním roce finišuje jeho realizační fáze. Cílem projektu je záchrana a následné využití 15 stavebně a historicky nejcennějších objektů ze souboru židovských památek u nás rozmístěných do deseti lokalit.

Jedná se zejména o synagogy různých architektonických slohů, od unikátní synagogy polského typu v Mikulově, přes stojící uprostřed unikátního zachovalého ghetta v Polné nebo Březnici, až po dominantní eklektickou synagogální stavbu v Nové Cerekvi. Všechny tyto židovské objekty budou restaurovány, zpřístupněny a využity k výstavám, koncertům, přednáškám, divadelním představením a dalším kulturním produkcím, které budou určeny pro různé cílové skupiny. Pořady budou čerpat z historie, religionistiky, architektury a umění. Následný provoz bude monitorován po dobu pěti let. Provoz v některých lokalitách je již zajištěn díky smluvním partnerům, jinde ještě nejsou jednání s partnery uzavřena. Partnery projektu jsou jednak města, ve kterých se židovské památky nacházejí, a dále regionální muzea a také občanská sdružení.

V současné době jsou již ve všech objektech dokončeny hrubé stavební práce a na stavbách pracují restaurátoři, kameníci, štukatéři a další odborné profese. Veškeré stavební práce budou podle smlouvy s generálním zhotovitelem dokončeny do konce června 2013. Do konce září

budou všechny objekty vybaveny stálými muzejními expozicemi, jejichž témata jsou představena v tabulce pod článkem. Na zpracování scénářů muzejních expozic se podíleli odborníci na danou problematiku, zejména ze Židovského muzea v Praze. Expozice jsou strukturované tak, aby měly neregionální tematické zaměření navázané k jednotlivým místům a zároveň se věnovaly regionálnímu obsahu historie místní židovské komunity. Dále budou expozice odkazovat na další židovské památky v regionu a také pochopitelně na ostatní lokality zapojené do projektu. Dodavatel deseti muzejních expozic a typizovaného vybavení pro všechny lokality vzejde z vyhlášené veřejné zakázky koncem května 2013. Veškeré služby i dodávky stavebních prací a vybavení v projektu Deset hvězd musely být vysoutěženy podle Zákona o zadávání veřejných zakázek a postup odsouhlasen Ministerstvem kultury. Náklady celého projektu dosáhnou téměř 280 mil. Kč.

Nejnáročnější rekonstrukcí z celého souboru je nepochybně Horní synagoga v Mikulově, pocházející z 16. století. Jde o nejstarší a zároveň jedinou dodnes stojící mikulovskou syna-

gogou, její vnitřní prostor je nositelem mimořádně hodnotné barokní kompozice. Je také poslední na našem území dochovanou synagogou tzv. lvovského typu, kde je strop sálu vnesen do čtyř kupolí, sklenutých na čtyři sloupy uprostřed synagogy. Strop je navíc zdoben bohatou štukaturou s barokními ornamenty a hebrejskými texty, které jsou nyní obnoveny díky pečlivé práci restaurátorů. Významnou součástí obnovy je pořízení repliky barokního aronu ha kodeš, který byl necitlivě zničen při rekonstrukci na přelomu 70. a 80. let minulého století. Také díky pečlivé práci restaurátorů se podařilo obnovit většinu hebrejských nápisů v kupolích synagogy a původní výmalbu synagogy. Repliky oken a dveří jsou vyráběny podle dobových plánů a historických fotografií. Dlažba hlavního sálu je z bílého mramoru na základě archeologického nálezu původní dlaždice, na ženské galerii bude položena pálená cihelná dlažba. Z velké části byl vyměněn krov synagogy napadený tesaříkem. Podle architektonického návrhu Ate-liéru Soukup, který zpracoval projektovou dokumentaci, je řešen nově i vstup na ženskou galerii v místě původní dispozice, citlivě obnovená zimní modlitebna a nově vybudováno sociální zařízení mimo synagogu. Pro všechny, kteří znali mikulovskou synagogu před rekonstrukcí, to jistě bude příjemné překvapení. Podrobné informace o celém projektu lze nalézt na webových stránkách www.10hvezd.cz.

STANOVENÁ TÉMATA EXPOZIC V JEDNOTLIVÝCH LOKALITÁCH

- 1/ **Ústě, synagoga a rabínský dům:** Židovské školství
- 2/ **Jičín, synagoga a židovská škola:** Židovští spisovatelé, dramatici, kritici
- 3/ **Plzeň, Stará synagoga a dům šámeše:** Židovské tradice a zvyky
- 4/ **Brandýs n. L., synagoga s rabínským domem:** Prameny judaismu
- 5/ **Břežnice, synagoga:** Židovská vzdělanost v českých zemích
- 6/ **Polná, synagoga a rabínský dům:** Hilsneriáda a antisemitismus
- 7/ **Nová Cerekev, synagoga:** Architektura synagog
- 8/ **Boskovice, synagoga a obecní dům:** Židovské čtvrti (ghetta)
- 9/ **Mikulov, synagoga:** Rabbi Löw a židovská vzdělanost na Moravě
- 10/ **Krnov, synagoga:** Židovští průmyslníci a vynálezci

■ Ing. Jan Kindermann
koordinátor projektu

Likér Praděd

a Občanské sdružení Krnovská synagoga

Šestadvacetitisícové slezské město Krnov (něm. Jägerndorf) leží v podhůří Jeseníků na hranici s Polskem. Proslavila ho výroba varhan, řecká menšina a nápoj Kofola. Židé zde žili ve 14. až 16. století a později ve století devatenáctém se zasloužili o rozvoj textilního průmyslu a likérnictví.

Zdejší reformovaný templ jako jediný v širokém okolí přečkal nacismus i komunismus. V roce 1999 místní dobrovolníci založili Občanské sdružení Krnovská synagoga. Jeho členové pomáhají s péčí o poškozený židovský hřbitov, vydali knihu o dějinách Židů na Krnovsku, udržují kontakt s židovskými rodáky ve světě, vybrali mezi sebou peníze na zřízení stolpersteinů a spolupracují na utváření regionálního židovského kulturního a vzdělávacího centra, které má být otevřeno v říjnu letošního roku.

S aktivitami začal z kraje 90. let současný předseda sdružení Petr Aharon Tesař, když uspořádal dobrovolnické brigády na židovském hřbitově. Na úpravy hřbitova tehdy přispěli také vyhnaní Němci. Krnovský židovský hřbitov byl vážně poškozen při částečné likvidaci, kterou v 80. letech 20. století prováděla Židovská náboženská obec Ostrava. Hodnotné kameny byly odvezeny a část plochy se změnila v zahrádkářskou kolonii. V opravách hřbitova jsem v roce 2004 pokračoval já ve spolupráci s organizací INEX s.d.a. spolu s mladými dobrovolníky z několika zemí a také s místními romskými aktivisty. Roku 2010 pak do hřbitova výrazněji investovala Federace židovských obcí v ČR.

Již v roce 1998 se uskutečnila série jednání mezi Židovskou obcí Olomouc, restituentem synagogy, a Městem Krnov o využití budovy bývalého reformovaného templu, ze kterého se po povodních v roce 1997 odstěhoval státní archiv. Olomoucká obec opravila střechu a udělala dočasnou podlahu v hlavním sále synagogy, ale s Městem se na využití nedohodla. Uvažovalo se tehdy o zřízení knihovny a centra česko-německo-židovského smíření. Po převzetí synagogy Federací židovských obcí v ČR byl jejím správcem ustanoven ekonom Jan Stejskal, hospodář Občanského sdružení Krnovská synagoga. Já jsem v té době v synagoze pořádal kulturní pořady: koncerty klezmerové hudby, výuku izraelských tanců, výstavy o dějinách židovského společenství v regionu.

V roce 2002 jsme pod vedením Jana Stejskala a Petra Aharona Tesaře vydali také publikaci o dějinách židovské menšiny v regionu Krnovska. V knize jsme se snažili zdůraznit přínos židovských podnikatelů pro rozvoj města. Nejslavnějším z nich byl Siegfried Gessler, tvůrce legendárního bylinného likéru Praděd (Altvater). Naopak nepříliš zpracované zůstaly dějiny židovské komunity po 2. světové válce. Z původních německojazyčných a ne příliš zbožných Židů přežila přibližně třetina, ale tito lidé až na čiré výjimky zůstali v zahraničí. Dobovou situaci vystihuje např. Vojta Levín (Adalbert Löwin), který se do Krnova vrátil v uniformě československého vojáka ve Velké Británii. Krnovské domy jeho nacisty zavražděných rodičů mu pod záminkou různých veřejných zájmů nevrátili. A v kostele na Půlnoční roku 1945, kam ho pozvali přátelé, kostelník před mší vyzval všechny Němce, aby kostel opustili. Pan Levín prohlásil, že právě proti posuzování jednotlivců

podle jejich etnické příslušnosti za války bojoval, a rozhodl se z Krnova odejít podruhé. V 50. letech se pak vytvořilo společenství částečně maďarskojazyčných Židů především z Podkarpatské Rusi, ale pod tlakem politického vývoje ukončil synagogální sbor, který však nepoužíval synagogu, svou činnost a jeho členové se stáhli do ulit nedůvěry vůči většinové společnosti.

Velkou událostí se pro Krnov stala návštěva tehdy 84letého Herberta Huga Langshura z quebeckého Montrealu v roce 2006 u příležitosti odhalení panelu Zmizelých sousedů věnovaného jeho rodině a dětským obětem holocaustu. Hugův otec Sigmund byl vážným profesorem krnovské německé reálky (gymnázia) a byl i s manželkou zavražděn poblíž běloruského Baranoviči. Panel vytvořili žáci Základní školy Dvořákův okruh. Jan Stejskal tehdy inicioval vznik *Ceny dr. Sigmunda Langschura*, která se každoročně i s finanční odměnou uděluje dvěma studentům krnovského gymnázia za mimořádné výkony. Další formou připomínky obětí jsou lavice zachráněné z vypálené synagogy v Olomouci, jejichž část členové sdružení umístili v synagoze v Krnově. Každé místo je symbolicky přiřazeno jedné z obětí a má i svého sponzora z řad členů a sympatizantů sdružení, potomků židovských obětí a z řad vyhnaných Němců. V letošním roce budou v Krnově rovněž zrealizovány stolpersteine (kameny zmizelých). K jejich zřízení se negativně postavil předseda místní

Gesslerova firma na výrobu likérů byla nejprve arizována roku 1938, poté znárodněna v roce 1945. Jako v jiných případech nejen v Krnově byla jedním z argumentů československých úřadů německá národnost, ke které se Židé Gesslerovi před válkou hlásili.
(Archiv Jana Stejskala)

Pravý
PRADĚD

Bylinný likér

zaps. OCHRANNA ZNAMKA č. 524

Dobrozdání.
Číslo 5535. Ve Vídni, 28. července 1886.
K posouzení mně odevzdány
pravý
bylinný likér „Praděd“

neobsahuje ni žádných škodlivých součástek. Koná následkem svého výborného složení a pro příjemnou svou chuť nejlepší služby jako žaludek silící prostředek na honbách, v domácnosti i na cestách.

Prof. Dr. Richard Godeffroy m. p.
představený lučební pracovny všeob.
rak. spolku lékárníků ve Vídni.

**SLEZSKÉ LIHOVARY
NÁRODNÍ PODNIK,
OSTRAVA
ZÁVOD „PRADĚD“ KRNOV**

Židovské centrum pro Moravskoslezský kraj bude otevřeno 11. října v synagoze v Krnově. Nápis se slovy žalmu „Od východu slunce až na západ chváleno buď jméno Hospodina“ již byl obnoven v rámci rekonstrukce, kterou provádí Federace židovských obcí. (Foto: Jan Stejskal)

kulturní komise, člen ODS. Prohlásil, že smrt do veřejného prostoru nepatří a že nechce myslet na válku, když se jde bavit do kavárny. Přidal se k němu zastupitel za KSČM, člen Klubu českého pohraničí. Všichni ostatní přítomní zastupitelé, celkem třiatdvacet, svým hlasováním zřízení stolpersteinů podpořili.

Nyní žijeme přípravami na otevření židovského regionálního kulturního a vzdělávacího centra v synagoze, které je plánováno na pátek 11. října letošního roku. V synagoze bude zároveň umístěna stálá expozice o přínosu židovských průmyslníků, podnikatelů a vynálezců pro rozvoj českých zemí, jejímž autorem je Jan Dvořák. Ke znovuotevření synagogy dojde po dokončení celkové rekonstrukce, kterou s podporou Evropské unie realizuje Federace židovských obcí v rámci projektu Revitalizace židovských památek (Asara kochavim – Deset hvězd).

Na 11. října se do Krnova chystají přijet mnozí vzácní hosté především z Izraele – potomci původní krnovské německojazyčné komunity. Nejaktivnější z nich je Šoš (Rose) Sade-Goldshtein z Chadery. Její maminka Elisabeth Singer-Kohner vyrostla v Krnově, působila později v protinacistickém odboji v Jugoslávii a Itálii a po válce žila ve Francii. Dalším z hostů bude např. Nava Kahana z kibucu Givat Chajim Meuchad, vnučka posledního krnovského rabína dr. Davida Rudolfera. Zázemí pro budovu synagogy už dnes vytváří sousední Spolkový dům U synagogy, který provozuje Jesenický horský spolek, personálně částečně propojený s Občanským sdružením Krnovská synagoga. V domě U synagogy probíhají také páteční či sobotní čtení z českého rabínského překladu Tóry.

■ **Pavel Kuča**

turistický průvodce a redaktor časopisu Maskil

Symbolika židovských náhrobků

Při návštěvách židovských hřbitovů návštěvník narazí dříve nebo později na náhrobky, jejichž výzdobě v daném momentu nerozumí nebo nezná souvislost motivu výzdoby s textem náhrobku či s osobou zemřelého. V cyklu drobných příspěvků se pokusíme některé ze symbolů na konkrétních ukázkách určit a interpretovat.

Koruna Tóry – Keter Tora

Na židovských náhrobkách se často vyskytuje symbol koruny. Důvodem k vyobrazením byla pocta jednotlivým osobnostem, případně oslava rodu, z něhož zemřelý pocházel, či chvála získaných znalostí, tedy ocenění, které se zemřelému dostalo v rámci židovské komunity. Podle Talmudu daroval Bůh židovskému národu několik korun a každá z nich je spojována s jednou z významných postav židovské historie. **Keter Tora (koruna Tóry)** patřila Mojžíšovi, jehož prostřednictvím získal Tóru celý národ. Korunu Tóry najdeme např. na náhrobku rabína Šmuela Zilze v Mikulově (1859). Doplněna je dvěma hebrejskými písmeny K"T.

Největší výskyt výtvarného zpracování tohoto motivu je zaznamenán na Moravě. Muži, jejichž náhrobky byly opatřeny motivem Keter Tora, zastávali většinou funkci rabinů, členů nebo předsedů rabínského soudu, případně byli učenci, kteří si Tóru nejen osvojili, ale každý z nich ji také vyučoval a šířil ve své komunitě. Většina náhrobků, opatřených motivem Keter Tora, v textu tyto zásluhy zmiňuje. Podle textu náhrobku rabína Barucha Teomima Fränkela v Lipníku nad Bečvou (1828) byl rabín „knížetem Tóry, vykládal velikostí svých znalostí komnat Tóry, pilně vychovával učenné žáky, z nichž vzešli učitelé Tóry“.

■ Iva Steinová

Příběh Marty Kottové

Příběh každého, kdo prožil peklo koncentračních a vyhlazovacích táborů, stojí za zaznamenání. Je svědectvím, ze kterého se můžeme a musíme učit. Rozhodli jsme se proto zařadit do našeho bulletinu příběhy přeživších. Nikdy jich není dost. Marta Kottová je velmi aktivní v oblasti vzdělávání a informování mladých o období holocaustu. Účastní se řady vzpomínkových akcí, navštěvuje žáky a studenty ve školách po celé České republice a za tuto obdivuhodnou činnost jí patří velký dík.

Marta Kottová při příležitosti 70. výročí transportů třebíčských Židů v létě 2012

Marta Kottová se narodila v únoru 1929 v Černovicích u Tábora do místní židovské rodiny Lašových. Ve svých třech letech se Marta s rodiči a o šest let starším bratrem přestěhovala do Prahy, kde začala později chodit do obecné školy na Vyšehradě i do skautského oddílu.

V období druhé poloviny třicátých let se Marta dvě léta za sebou vypravila s dětmi z pražského židovského sirotčince v Belgické ulici na prázdninový pobyt do Lubné u Rakovníka, který v ní zanechal mnoho zážitků a vzpomínek. Není jasné, jak přesně se Marta dostala do kontaktu s dětmi z tohoto sirotčince. Jednou z možných variant je, že doprovodila svého tatínka při návštěvě bratrance Zdeňka Procházky, který v židovském sirotčinci pobýval. Jisté je, že Marta zasloužila jet s dětmi ze sirotčince na prázdninový „výlet“ do Lubné, přemluvila tatínka a ten její pobyt v Lubné zařídil.

Marta vzpomíná, že se říkávalo: „V Lubný je to všechno krásný, má to jen malou chybičku, schází trochu té vody jasný, pro tu naši hubičku.“ Celá

vesnice trpěla nedostatkem vody, a proto se jí muselo velmi šetřit.

O děti se v Lubné starali jak ředitel sirotčince Otto Freudenfeld s manželkou a synem Rudym, tak i další vychovatelé. Marta vzpomíná na Freudenfeldovi: „Byli to ohromně obětaví lidé. Celé dva měsíce trávili s dětmi v Lubné bez nároku na vlastní dovolenou.“ Měsíc bydleli v Lubné chlapci a druhý letní měsíc děvčata. K domu přiléhala veliká zahrada a přes den se chodilo do okolních lesů. Marta vzpomíná, že k svačině býval chleba s máslem a burské oříšky a borůvky, které cestou v lesích děti nasbíraly. Na zahradě se nacházel suchý strom „Vopičák“, jehož kmen byl ideálně vzrostlý pro dětské šplhání.

Jednou onemocněla Marta v Lubné angínou. V domě byla jedna místnost vyhrazena nemocným, které ošetřovala Pavla Freudenfeldová, manželka ředitele sirotčince. Marta si vzpomíná, že najednou uslyšeli zpěv ze zahrady a jedno z nemocných dětí řeklo: „Tady někdo zpívá“. Pavla Freudenfeldová na to odpověděla: „To je náš Rudy, má hlas jak nakrápľý nočník.“

Marta nikdy nezpívala, protože jak sama říká, nemá na to sluch. Když byla později v Terezíně, účastnila se přesto všech zkoušek Brundibára, pokud mohla. Marta byla totiž často nemocná, a proto se nepodílela na různých terezínských kulturních aktivitách, mezi které patřilo například kreslení či vydávání časopisů.

Přes své časté stonání si Marta vzpomíná, jak poprvé slyšela představení Prodané nevěsty upravené pro klavír Rafaellem Schächterem, které proběhlo ve sklepě Heimů L 410. Marta byla

Fotografie pořízená krátce po skončení druhé světové války na Židovské obci v Praze v Maiselově ulici. Na fotografii je spolu s Martou Kottovou mezi jinými i Hana Ginzová, sestřenice Petra Ginze, Katka Kohnová a Hana Polláková.

s maminkou v zadních řadách a vše si představovala před očima v krojích. Po představení byla Marta zklamaná, když přišla blíž a viděla účinkující se žlutými hvězdami.

Jak již bylo zmíněno, Marta bydlela v Terezíně v dívčím domově tzv. Heimů L 410, konkrétně v pokoji 24. Na jejím pokoji spalo asi třicet děvčát a s nimi paní Müllerová, ošetřovatelka pro nemocné dívky. Ostatní profesorky a vychovatelky měly samostatný pokoj v přízemí.

Marta vzpomíná na profesorku pokoje 24 Editu Weissovou: „Když měla Edita Weissová narozeniny, domluvily jsme se, že každá dáme kousek chleba a Růženka Voglová udělala chlebový dort. Měla ho na polici u svého kavalce.“ Marta měla vysoké horečky a shodila omylem krém na boty ze své poličky na ten dort. Když se Marta s Růženkou potkaly po válce, obě vzpomínaly právě na tuto událost.

Marta prožila dny osvobození v německém pracovním táboře Mahrensdorf v dnešním Polsku, kam byla transportována z Osvětimi. Chtěla se co nejrychleji vrátit do Prahy, což se jí také podařilo. V Praze se potkala se svým bratrem Viktorem a společně vzpomínali na své rodiče, kteří byli oba zavražděni v Osvětimi. Život však šel dál. Marta se stala zubní instrumentářkou a pozdě-

ji vrchní sestrou. Neměla však patřičné vzdělání, které si nemohla doplnit. V roce 1953 se Martě narodil syn Daniel. Dnes má tři vnoučata a dvě pravnoučata. Od dětství chtěla být Marta dětskou lékařkou a tento sen se jí prostřednictvím jejich skvělých vnoučat splnil.

■ ks

Marta s bratrem a rodiči v roce 1941

Institut Terezínské iniciativy v roce 2013

V samém závěru letošního roku vstoupí Institut do druhé dvacítky své existence. Na konci roku 1993 byla založena Nadace Terezínské iniciativy, jejíž hlavní poslání bylo zaměřené na dějiny terezínského ghetta a rozvoj tohoto místa jako – dnes bychom řekli – místa aktivní a živoucí paměti. Výsledky této práce – Terezínské pamětní knihy, ročníky českých i německých Terezínských studií a dokumentů, odborná knihovna zaměřená na dějiny šoa, antisemitismu a druhé světové války – zásadním způsobem přispěly k renesanci zájmu, výzkumu a vzdělávání o dějinách holocaustu-šoa a židovské komunity u nás.

Během následujících let se mnohé změnilo. Data shromážděná do Terezínských pamětních knih byla využita jako základ Databáze obětí „konečného řešení židovské otázky“, která je od roku 2007 přístupná online na našem vzdělávacím portálu holocaust.cz. V souvislosti s portálem vytváříme a spolupracujeme na vzdělávacích projektech, jejichž cílem je probouzet v mladých lidech zájem o témata spojená s historií, ale zejména současností a jejím vztahem k lidským právům. Mnohé se za dvacet let změnilo, ale podstata naší práce zůstává – důstojné připomínání a dokumentace jednotlivých obětí holocaustu-šoa a šíření povědomí o jejich osudech, které tvoří jednotlivé kameny mozaiky velkých dějin a historických zvratů.

Co letos konkrétně děláme?

V projektu Terezínské album, ve kterém vyhledáváme a digitalizujeme autentické dokumenty a fotografie jednotlivých obětí holocaustu-šoa, jsme se dostali do další fáze a po zpracování fondů v Národním archivu v Praze jsme vykročili do regionů. Naším prvním pracovištěm je Státní okresní archiv v Plzni, kde vyhledáváme materiály k více než dvěma tisícům židovských obyvatel deportovaných z Plzně do Terezína. Dále doplňujeme Databázi obětí i o materiály poskytnuté soukromými dárci.

Připomínáme oběti holocaustu-šoa tradičně na Jom ha-šoa, který pořádáme již po sedmé na náměstí Míru v Praze.

Pokračujeme v projektu Online učebnice o holocaustu-šoa v českých zemích a rozvíjíme vzdělávací portál holocaust.cz. Učebnice, která tvoří jeho součást, je určena pro žáky základních a prvního stupně středních škol. Naším hlavním cílem je stručnými a jasnými informacemi a multimediálními materiály podat mladým lidem poutavý „výklad“ nesnadných úseků naší historie.

Pracujeme na modernizaci knihovny i našich pracovních prostor ve spolkové budově Židovské obce v Jáchymově ulici, modernizujeme náš informační web, který sdílíme se zakladatelem Institutu Terezínskou iniciativou. Dokončujeme vydání německé verze Terezínských studií a dokumentů 2009 a připravujeme vydání dalšího

Nai nebo cizí? Konference v Plzni

výročního vydání ročenky v příštím roce. Obnovujeme také tradiční publikační činnost Institutu českým překladem knihy Alfonse Adama o pobočných táborech pro nucené pracovníky v oblasti českého pohraničí, který vyjde na začátku příštího roku.

Všechny naše plány mají za cíl dostát bohaté tradici výzkumné a vzdělávací činnosti Institutu a navázat na práci jednoho ze zakladatelů Institutu Miroslava Kárného, historika Michala Frankla a řady významných spolupracovníků a zejména jeho dlouholeté ředitelky Jaroslavy Milotové.

NAŠI NEBO CIZÍ?

Jaký je obraz moderních dějin židovské komunity v hodinách dějepisu na českých základních a středních školách? Chápeme židovské obyvatele

českých zemí jako NAŠE, nebo jako ty CIZÍ, jejichž kultura a náboženství jsou zajímavé, ale nejsou přirozenou součástí „našich“ dějin?

Ve společném projektu Židovského muzea v Praze a Institutu Tereziánské iniciativy NAŠI NEBO CIZÍ? ŽIDÉ V ČESKÉM 20. STOLETÍ se snažíme tento náhled na české dějiny změnit a navázat na multikulturní tradici našeho prostoru, ve kterém společně žili Češi, Slováci, Němci, Poláci, Židé a mnohé další skupiny.

Součástí projektu jsou semináře a konference pro učitele, na kterých je seznamujeme s vytvořenými metodikami a moderními vzdělávacími metodami a s historickými tématy, která mohou ve výuce využít.

Více informací na WWW.NASINEBOCIZI.CZ.

Projekt CZ.1.07/1.1.00/14.0004 Tvorba výukových materiálů a speciálních výukových programů k dějinám Židů ve 20. století je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

MUZIKA JUDAICA o.s. a Městská knihovna v Praze
vás zvou na

2. ročník malého židovského festivalu

28. dubna 2013 od 17 hodin
ve velkém sále Městské knihovny
Praha 1, Mariánské nám. 1/98

Festival je dedikován státu Izrael

Účinkují:

taneční skupina **Besamim**, hudební skupina **Shirah**
Marina Kantor - piano, dívčí vokální trio **Makabara**
Kantor Michal Foršt a jeho **Tatelošn**
trio **L'chaim**, duo **Tut Sade**, orchestr **Šarbilach**
Alexander Shonert - housle
Jiří Hošek a **Dominika Weiss Hošková** - violoncello
uvádějí **Pavla** a **Eliana Vondráčkovy**

Součástí festivalu bude projekce fotografií
z Izraele fotografa **Karla Cudlína**,
během které zazní reprodukováná hudba
skladatele **Jaromíra Vogelá**.

Vstupné: 180 Kč, senioři a studenti 120 Kč

Předprodej a rezervace vstupenek:

Ticketportal www.ticketportal.cz

a v pokladně MKP - tel.: 222 113 425, 222 113 377

Kontakt: **Blanka Vogelová** 739 020 260, 775 176 684, 271 742 758 www.vogelovas.cz

Záštita na MAŽIF 2, udělila Velvyslanectví státu Izrael,

Židovské muzeum v Praze, ředitel divadla **Ungelt Milan Hein** a Společnost **Berty Suttnerové – Kinské**.

PROGRAM:

Zahájení festivalu

Taneční skupina Besamim:

ukázky izraelských lidových tanců

Hudební skupina Shirah:

Libor Moštěk - zpěv, kytara

Katka Dušková - zpěv, perkuse

Ondřej Balík - bicí

Michal Zpěvák - klarinet, flétna

Židovské tradice:

1. Kol rina
2. Paxaro d'Hermezura
3. Ocho kandelikas
4. Chag purim
5. Hinei ma tov
6. Cziri biri
7. Hava nagila

Marina Kantor - piano

1. Sivan Eldar: Jazyk ze dřeva
2. Josef Bardanashvili: Fantazie pro piano

Vokální trio Makabara:

Marie Vostatková - 1. sopr.

Kateřina Uličná - 2. sopr.

Barbora Janová - alt

Židovské písně v úpravě Tomáše Novotného:

1. Nurit Hirsh: Osé shalom
2. D. Singer: Kól Berama
3. D. Zahavi: Elí, Elí
4. Tomáš Novotný: Mi jitten li
5. A.G. Rubinstein: Lach Jerušalajim
6. Tradicional: Cur mišelo
7. Tradicional: Ešet chajil
8. Tradicional: Mi haš
9. Tradicional: Sisu et Jerušalajim
10. Tradicional: Sim, Sim

Kontakt:

Blanka Vogelová 739 020 260, 775 176 684, 271 742 758 www.vogelavos.cz

Záštitu na MAŽIF 2. udělilo Velvyslanectví státu Izrael, Židovské muzeum v Praze, ředitel divadla Ungelt Milan Hein a Společnost Berty Suttnerové – Kinské.

Festival je dedikován státu Izrael

Kantor Michal Foršt a jeho Tateloshn:

kantor Michal Foršt - zpěv a tanec

Viktor Bytchek - bayan (koncert. knoflík, akordeon), zpěv

Borisav Prelič - kytara, Štěpán Kaniak - housle

Michal Kostiuik - klarinet, Jan Kořínek - kontrabas

speciální host: Eliška Demel Trnová - zpěv a tanec

1. Michal Foršt: Berachot 11,2: Ahavat olam
2. Trad. / liturg.: Hanerot halalu
3. Aaron Lebedeff: Rumeně
4. Jaromír Vogel / Miroslav Kantek: Holoubkové
5. Aaron Lebedeff: Mazl tov, jidn
6. Boaz Sharabi / Ehud Manor / M. Foršt: Halevaj
7. Uzi Chitman / liturg.: Adon olam

Přestávka

Virtuozní trio L'Chaim:

Ada Slivanská - housle, Pavla Vondráčková - harfa
Václav Slivanský - flétna

1. Jaromír Vogel: Vinoblání
2. Félix Mendelssohn Bartholdy: Píseň beze slov, Op. 19 č. 1
3. John Williams: Téma z filmu Schindlerův seznam
4. Jacques Ibert: Deux interludes

Duo Tut Sade:

Pavla Vondráčková - harfa, Eliana Vondráčková - flétna

Jaromír Vogel: Oda na Jah - Odu, Mazl Tov, L'chaim

Orchestr Šarbilach:

dirigent Jiří Vondrovic

Jaromír Vogel: Katja, Trajfe Tanz, Blanotopie, Judith, Tanec na vinohraní, Klezmerka Katka

Dominika Weiss Hošková, Jiří Hošek - violoncello

J. Hošek: Židovské písně v úpravě pro 2 violoncella (suita)

Alexander Shonert - housle

1. Dle Yaman (židovsko - arménská)
2. A. Shonert: Vitr
3. Kochary (židovsko - arménská)
4. A. Khacaturjan: Šavlový tanec (židovsko - arménská)

Součástí festivalu je projekce fotografií z Izraele fotografa K. Cudlína, během které zazní hudba skladatele J. Vogela.

Kalendář námi podpořených akcí Duben–srpen 2013

BŘEZEN–ČERVENEC

Putovní výstava

„Místa utrpení, smrti a hrdinství“

Prostřednictvím výstavy se může veřejnost a mládež seznámit s historií koncentračních táborů. Součástí výstavy jsou přednášky, vzpomínky pamětníků a promítání filmů.

• Místo konání:

Duben–květen / Jičín, Městská knihovna
Červen–červenec / Heřmanův Městec, synagoga
Srpen–září / Loštice, synagoga

Více informací získáte u koordinátorky projektu paní Olgy Zárubové na tel.: 244 462 441.

DUBEN

Mažif 2013

Zveme vás na druhý ročník malého židovského festivalu, který připravilo sdružení Muzika Judaika. Těšit se můžete na různá hudební tělesa a doprovodný program.

• **Termín:** 28. dubna 2013 od 17 hodin

• **Místo konání:** Městská knihovna, Mariánské náměstí, Praha 1

DUBEN–ČERVEN

Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP

Nedělní dílny zábavnou formou zprostředkovávají židovskou kulturu a náboženství. Dílny jsou určené pro rodiče s dětmi.

• Termíny konání:

14. 4. Lvíček Arje a deset egyptských ran /
Maiselova 15, Praha 1

12. 5. Lvíček Arje a desatero přikázání

17. 6. Lvíček Arje poznává synagogu

Přednášky pro dospělé „Judaismus a témata moderní společnosti“

• Termíny konání:

Duben – Lidská práva

Květen – Sexuální menšiny

Červen – Ekologie

Více informací získáte na webové adrese
www.jewishmuseum.cz.

Přednáškový cyklus o izraelské kultuře

Občanské sdružení Ulpan vás zve na přednáškový cyklus o izraelské kultuře.

• Termíny konání:

30. 4. Problémy překladu z češtiny do hebrejštiny

29. 5. Izraelská kuchyně

26. 6. Výtvarné umění v Izraeli

Přednášky se konají v prostorách OVK ŽMP,
Maiselova 15, Praha 1.

Více informací získáte na www.ulpan.cz.

KVĚTEN

Pietní akt na místě bývalého koncentračního tábora Lety u Písku

Uctění památky romských obětí holocaustu.

• **Termín:** 13. 5. 2013

● **Místo konání:** Památník v Letech u Písku
Více informací získáte u předsedy Výboru pro odškodnění romského holocaustu pana Čeňka Růžičky na emailové adrese ruzicka.vporh@seznam.cz.

Judafair – veletrh českých židovských organizací

- **Termín:** květen 2013 (bude upřesněno)
- **Místo konání:** Praha

Více informací získáte u předsedy Výboru pro odškodnění romského holocaustu pana Čeňka Růžičky na emailové adrese ruzicka.vporh@seznam.cz.

ČERVENEC

Boskovice 2013 – festival pro židovskou čtvrť

Přijďte navštívit již 21. ročník festivalu zaměřeného na podporu myšlenky citlivé obnovy objektů v židovské čtvrti v Boskovicích. Festival nabízí přehlídku nejrůznějších žánrů, divadel, videoprojekcí, výstav a výtvarných děl.

- **Místo konání:** Boskovice

- **Termín:** 11. 7. – 14. 7. 2013

Více informací naleznete na www.unijazz.cz.

Machol Czechia 2013

Přijďte se seznámit s Izraelskými lidovými tanci, poznáte něco z historie a užijete si příjemnou zábavu.

- **Místo konání:** Třešť

- **Termín:** červenec 2013

Více informací naleznete na www.besamim.cz.

ČERVENEC–SRPEN

Třebíčský židovský festival – Šamajim

Ve dnech 29. 7.–3. 8. 2013 vás zveme na již 10. ročník festivalu, který návštěvníkům přibližuje každoročně židovskou kulturu a historii. Pro návštěvníky budou připraveny hudební a divadelní představení, přednášky a besedy, promítání filmů a další zajímavé aktivity.

- **Místo konání:** Třebíč

Více informací naleznete na www.mkstrebic.cz.

České vinařství Chrámce, s.r.o.

OBJEDNÁVEJTE VÍNO
Z POHODLÍ DOMOVA,
DORUČÍME HO AŽ
PŘED VÁŠ PRAH.

Náš eshop najdete na www.ceske-vinarstvi.cz

PROJEKT
NA PODPORU
DÁRCŮ
KOSTNÍ
DŘENĚ

NA DŘEN

I TVOJE ROZHODNUTÍ MŮŽE
ZACHRÁNIT ŽIVOT

KDY A KDE
SE MŮŽEŠ STÁT DÁRCEM?

19.5.2013 OD 17:00
KLUB DRUHÉ PATRO, PRAHA 1

VÍCE INFORMACÍ O PROJEKTU NA www.kehilaprag.cz/nadren
KONTAKT: nadren2013@gmail.com

PROJEKT PODPORUJE ŽIDOVSKÁ OBEC V PRAZE

